

HØRINGSINNSPILL PÅ NOU 2009:18 FRA AU – PPT SØR – TRØNDELAG (etter mandat gitt på fagdag 22.10.09.)

NOU 2009: 18 Rett til læring bygger på ny og interessant forskning og dokumentasjon. Dokumentet er stort og omfattende, og munner ut i mange endringsforslag. Vi ønsker å kommentere følgende:

Kompetanseutvikling og PPT sin posisjon i forhold til skoler og barnehager (s.178) – PPT skal være en spydspiss og veileder på områder i skoler og barnehagers kompetanseutvikling. Vi skal bidra til at skole og barnehage utvikler forebyggende strategier. I vår posisjon skal vi også være brobygger mellom foreldrene og skole/barnehage og støtte for begge disse systemene ved behov. Vi må **være nær** skole og barnehage, men **ikke en del av** disse systemene. Det er viktig at vi er en etat som ser på situasjonen med litt andre øyne, og kunne være de som tilfører noe utenfra. Det er avgjørende for kvaliteten på arbeidet som utføres av PPT at vi ikke splittes opp for mye og spres i små enheter, tverrfaglig sammensetning av et personale som jobber i team gir gode resultater. Små tjenester bør opprette faglig samarbeid eller interkommunale ordninger med andre tjenester for å sikre god bredde i kompetansen.

Retten til ekstra tilrettelegging av opplæringen (s. 163) – Vi er kritisk til at Midtlyngutvalget foreslår å kutte ut begrepet **spesialundervisning**, et begrep som for de fleste har et kjent juridisk og faglig innhold. Innføring av det nye begrepet skaper forvirring i forhold til grensen mellom når det er **ordinær tilrettelegging** og når det er 'rett til ekstra tilrettelegging' i spesialpedagogisk sammenheng. Den totale forvirringen kommer når det i tillegg foreslås at det kan gjøres enkeltvedtak på 'ekstra tilrettelegging' uten sakkyndig vurdering og en med sakkyndig vurdering. Vi spør oss: Utvannes rettighetene til elever, som etter gjeldende terminologi har rett til spesialundervisning? Ut over dette mener vi at utvalget har sagt lite om **når** det kreves spesialpedagogisk kompetanse overfor elever som har krav på ekstra tilrettelegging.

Ekstra tilrettelegging ut fra dagens betydning (dvs. ikke spesialundervisning) kan gjøres av skolen og barnehagen i dag også, og da under navnet ordinær opplæring. Til det er det ikke nødvendig med en navneendring. Vi vil påpeke at skolen har **stor handlefrihet** inntil retten til spesialundervisning gjelder.

Dersom man imidlertid skal foreta en navneendring på spesialundervisning, mener AU PPT Sør – Trøndelag at det nye begrepet bør være **rett til spesialpedagogisk hjelp**. Vi mener at dette vil være mer dekkende for innholdet i hjelpetiltakene som settes i verk rundt eleven, og at det inkluderer en større tiltakskjede enn det gamle begrepet. En annen åpenbar fordel er at det da blir **lik begrepsbruk** for barnehage og skole.

Sakkyndig vurdering (s. 164) – Midtlyngutvalget foreslår at det er færre elever som skal ha sakkyndig vurdering. Disse elevene skal i stedet få ulike tiltak i regi av skolen. Man kan risikere at elever som har behov ut over et normalløp ikke får den tidlige hjelpen som de trenger, men i stedet 'utsettes' for en rekke tiltak som ikke er satt i system. Vi mener at det er svært viktig at elevens behov utredes og dokumenteres, og at arbeidet med å måtte sette ord

på resonnementet og begrunne konklusjoner i en sakkyndig vurdering er en prosess som i seg selv høyner kvaliteten på utredningen. Det er viktig med en ansvarsfordeling og et samarbeid mellom skolen og PPT i utredningsfasen. De tiltak som prøves ut i utredningsfasen kan gjerne være en del av sakkyndig vurdering.

Skaun PPT påpeker at retten til spesialpedagogisk hjelp for førskolebarn utløses av **andre faktorer** enn for skoleelever, og med Midtlyngutvalgets nye forslag om mulig vedtak uten sakkyndig vurdering, kan det være uklart **hva** som utløser denne retten. Barnets rettigheter kan med dette bli svekket.

Ekstra tilrettelegging på grunnskolens område for voksne (s. 166) – Utvalget foreslår en rett til ekstra tilrettelegging (spesialundervisning) på grunnskolens område for voksne. PPT for voksne i Trondheim kommune mener at dette gjelder spesielt for ungdom eller voksne med innvandrerbakgrunn. At utvalget velger å utelate innvandrergruppa mener vi er mangelfullt. Det foreslås videre utredning av behovet for en lovfesting av retten til ekstra tilrettelegging (spesialundervisning) i videregående opplæring organisert spesielt for voksne. Det er et behov for å **lovfeste retten til PP – tjeneste** for minoritetsspråklig ungdom/voksne som går på skoleforberedende kurs og norskkurs.

NOU'ens navn er Rett til læring, men Midtlyngutvalget har ikke sagt noe om begrepet **livslang læring**, hvem er disse få som har rett til livslang læring? Vi mener at ved videre utredningsarbeid bør tema 'livslang læring' berøres, utdypes og avklares.

Det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for PP – tjenesten og tjenestens samarbeidspartnere med en økonomisk ramme på ca. 50 mill. per år (s.182) – AU PPT Sør – Trøndelag stiller seg positiv til at man satser på PPT, men de økonomiske rammebetingelsene er for små. Her må det i tillegg være en kontinuitet som sikrer PPT i forhold til faglig fordypning og veiledning som er lagt inn i faste rammer. Det er avdekt at barn/elever står lenge på venteliste hos PPT, med begrunnelse manglende kapasitet/personell til å utrede saker med tilrådning om barns/elevs rettigheter. Dette er et klart brudd på både opplæringsloven og forvaltningsloven §11 a. Staten må umiddelbart sette inn strakstiltak for **styrking av bemanningen** på PP- kontor for å sikre rettighetene til disse barna og elevene, også sett i lys av det vi vet om tidlig intervensjon.

Hos PP- tjenestene på Fosen har man ved gjennomføringen av det statlige kompetansehevingsprogrammet SAMTAK på slutten av 1990 – tallet og med tilhørende overføring av midler til systemretta stillinger, klart å **beholde fortsatt fokus på systemrettet arbeid** også etter endt periode med statlige overføringer. Å ha egne stillinger for å bidra til organisasjonsutvikling og kompetanseheving i skoler og barnehager har vist seg å ha godt effekt for Fosenhalvøya sin del.

Det bør utvikles differensierte læreplaner i fellesfagene for studieforberedende og yrkesforberedende utdanningsprogrammer (s. 168) – Frafallsproblematikken i videregående skole medfører at mange slutter, ikke består eller går ut med ufullstendige vitnemål. PPT AU støtter at det utvikles mer tilpasset opplæring med **større variasjon**, at det løses opp for mer **alternative opplæringsløp**, slik at færre ender opp med et mindreverdig tilbud. Alle elever bør sikres en **grunnkompetanse** som de fleste skal klare i bunnen, så sluses noen videre til en yrkeskompetanse, mens andre skal ha studiekompetanse. Vi stiller

oss bak forslaget om at man så tidlig som på ungdomsskolen også må kunne ta i bruk alternative løp for å sikre motivasjon og utholdenhet for videre utdanning.

Statped organiseres i fire samorganiserte og samlokaliserte spesialpedagogiske regionsentre (s. 178) – Forslaget fra Midtlyngutvalget innebærer at Midt – Norge får sitt eget regionale senter. AU PPT Sør – Trøndelag ser positivt på et nytt regionalt senter, men vi mener at **noe nytt bør skapes**, og at det bør knyttes opp mot en **forskningsbasert** måte å jobbe på. Vi mener at det er viktig å ha flere kompetansesentermiljø for høyfrekvente vansker, fordi enkelte kompetansesentre kan ha en tendens til å ensrette seg, selv om de jobber ut fra evidensbasert forskning. Vi som daglig jobber i PPT ser at vi får mer vi skal klare innenfor eksisterende rammer når Statped skal nedbemannes og det forventes at vi skal ta flere saker selv uten bistand fra Statped. Vi uttrykker bekymring for at vi i de mest sammensatte sakene kan risikere å stå uten tilstrekkelig støtte fra spesialisthold.

Avslutningsvis vil vi støtte barnombudets høringssvar datert 20.09.09.

Med vennlig hilsen

Lillian Finne,
ped.psyk. rådgiver/cand.paed.
PPT for voksne
Leder, AU PPT Sør - Trøndelag